ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު

މާލެ

ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2018/SC-A/52
- ދައުވާކުރާ ފަރާތް: އަޙްމަދު ނާޡިމް، މ.ނިއުދަރު / މާލެ
- ދައުވާ ލިބޭ ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ނިންމުން ރިވިއުކުރުން
- މައްސަލަ އައިގޮތް: އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާ ފޯމުން
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 25 އޮކްޓޫބަރު 2018
- ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚް: 01 ނޮވެމްބަރު 2018
- ނިމުނު ތާރީޚް: 13 ޑިސެމްބަރު 2018
- މައްސަލަ ނިންމި ގަޑި: 16:55
- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް: ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ އަރީފް، ފަނޑިޔާރު އާދަމް މުޙައްމަދު އަބްދުﷲ، ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ދީދީ

ރިވިއުކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ

- ނަންބަރު: 2014/SC-A/52
- ނިންމި ކޯޓު: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 08 ސެޕްޓެމްބަރު 2014
- ނިމުނު ތާރީޚް: 06 އޭޕްރީލް 2015

❖ **މައްސަލައިގެ ހުލާސާ:**

މިއީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ޙުކުމްކުރައްވާ ހުކުމް ރިވިއުކޮށްދިނުން އެދި މ.ނިއުދުރުވު / މާލެ، އަބްދުﷲ ނާޒިމްގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިލްތިމާސްކުރުމުން ބެލެވިފައިވާ މައްސަލައެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހެވެ.

❖ **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

1- މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 569/Cr-C/2010 ޤަޟިއްޔާއަށް ބެލިއިރު އެ ޤަޟިއްޔާއަކީ މ.ނިއުދުރުވު، އަބްދުﷲ ނާޒިމްގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ދަޢުވާ ކުރައްވާ މަކަރާއި ހީލަތް ހެދުމުގެ ކުށުގެ ދަޢުވާއެއްކަމާއި، އެ ޤަޟިއްޔާގެ ހުކުމުގައި ވަނީ، "ދަޢުވާ މ.ނިއުދުރުވު، އަބްދުﷲ ނާޒިމްގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ކުރި މަކަރާއި ހީލަތް ހެދުމުގެ ކުށުގެ މި ދަޢުވާ ޝަރީޢަތުން ބެލި ބެލުމުން، މި ދަޢުވާއަކީ މ.ނިއުދުރުވު، އަބްދުﷲ ނާޒިމް، މީނާގެ ހިއްސާ އޮންނަ ނަމޫނާ އިންޓަރނޭޝަނަލް އެންޑް ބިޒްނަސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ޑިރެކްޓަރަކަން ހުރެ، ކުރީގެ މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޑިއުކޭޝަން ޑިވެލޮޕްމަންޓަށް 15000 (ފަނަރަހާސް) ދިވެހި ރުފިޔާ ގަތުމަށް ބޭނުންވެގެން 31 ޑިސެންބަރު 2003 ދުވަހު ކުރިޔަކަން ބީލަން އިޢުލާނަކާ ގުޅިގެން، ނަމޫނާ އިންޓަރނޭޝަނަލް އެންޑް ބިޒްނަސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ތަކެއްޗާއި ހުށަހެޅުން ބޭނުންކޮށްގެން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިނުވާ ކުންފުންޏެއް ކަމަށްވާ ސިޓީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑާއި ފާސްޓް ބިލްޑަރސްއާއި، މާލޭގެ ބިލްޑަރސްއާއި، ނިއުޓް ވާރކް ބިލްޑަރސް މި ނަންބަރުގައި ބީލަންކުރުމަށް ކުންފުނިތަކުގެ ފޯމު ހަދައި، އެކުންފުނިތަކުގެ ނަމުގައި މި ޕްރޮޖެކްޓަށް އެސްޓިމޭޓް ހުށަހަޅައި، މަކަރާއި ހީލަތުން މި ޕްރޮޖެކްޓް ކާމިޔާބުކޮންޓްރެކްޓްކުރައްވާ ކަމަށް ބުނެ، ދައުލަތުން އަބްދުﷲ ނާޒިމްގެ މައްޗަށް މި ދަޢުވާ ކުރެއްވީ، މި ދަޢުވާގެ އަސާސް ބިނާވެފައިވާ ކަންތައްތައް

ވައްކަން ދަޢުވާކުރުމެއް ނެތި، އަދި ކުށްވެރީގެ މުވައްޒަފުންނަށް ލިބޭ މާއްދީ ގެއްލުން މި ދަޢުވާގައި ބުނާ ކަންތައްތައް ސާބިތު ގޮތުން ކޮށްފައިވާ ފާހަގަކޮށްލައިފައި ހުރިގޮތުގެ ގޮތުގައި ބަލައިގަތުން، މި ކުށްވެރީގެ މުޢާމަލާތުގެ ޖުމްލަ މ.ނިޔަތުގައި އަމަލުކުރި ނާޖާއިޒް ވައްކަން ފަރުދީ ގޮތުން މި ދައުލަތް ކުށްވެރިވާ ނަމަވެސް، މި ވައްސަކަތުގެ ތަފުސީލް ބިނާކުރާ ވަޒީފާއިއްޔާ ސާބިތުވެފައި ހުރި ގޮތުން، މި ވައްސަކަތް ކޮށްގެން މ.ނިޔަތުގައި އަމަލުކުރި ނާޖާއިޒް ކުށްކުރުމާ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭ ގޮތުންނާއި ޝަރީޢަތް ގޮތުން ތަޤުދީރު ކުރެވޭ ކަންތައްތަކެއް ނުންކަމަށް ޝަރީޢަތުން ހަމަޖެހުނު މި ގޮތުގައިވެސް ބޭނުންކުރި ޤަޟިއްޔާ ނިންމީއެވެ." މިފަދައިން ކަމާއި،

އެ ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބެލުނު ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު

2012/HC-A/197 ޤަޟިއްޔާގައި ޝަރީޢަތުން ނިންމުން ބާޠިލުކޮށް، އެ ޤަޟިއްޔާގައި ނިމުނު ޝަރީޢަތުގައި،

"ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 569/Cr-C/2010 ޤަޟިއްޔާގައި އެ ކޯޓުން ޝަރީޢަތުން ނިމުނު ބަދަލު ގެނެސްގެން ތަންފީޒު ނުކުރެވޭނެ، އެ މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި މިފަދައިން ކަމާއި،

އެ ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ބެލުނު ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ

ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތުގައިވަނީ، "ނަމްބަރ އިންޑިޕެންޑެންޓް އޮންޖެ ޕްރޮޖެކްޓް

ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ މުވައްޒަފުންގެ ޖެނެރަލް މެނޭޖަރ މ.ނިޔަތުގައި އަމަލުކުރި ނާޖާއިޒް ހުރި، އެ ކުށްވެރީގެ

މުޢާމަލާތުގައި ބައެއް ބިނާކުރަމުން އަމަލުކުރި ނާޖާއިޒްކަމެއް ހިނގާދިޔަކަން އެ ކުށްވެރީގެ އިސްތިރީންގެ

ވަކާލާތު އިޙްސާނުގެ ދަރުން، ހިޔާރުޖެހި ގޮތަކަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ތަރުޖަމާކުރެވިފައި ނުވާ އަދި

ވަޒީފާއިގެ ނޮކަރު ހަމަކަށް ބަޔާއްގެ ނަމުގައި ކުރިގެ މުއައްސަސާ އާއި އެކުއްވައިލެވެނީ ޖިނާއީ ފިޤުހުގެ އުސޫލުތަކާ

ހުރިހާގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު ނަމްބަރު 149ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ކަނޑައެޅި ބަޔާންކުރައްވާ

ގޮތުގެމަތިން، ކުރިގެ މުއައްސަސާ އާއި އެކުއްވައިލެވެނީ ޖިނާއީ ފިޤުހުގެ އަދަދަކަށް އެ މުއައްސަސާއިން 15000

(ފަނަރަހާސް) ދިވެހި ރުފިޔާ ގަރުޟުން 2003 ވަނަ އަހަރު ޔާއްމުކުރި ހުޅުވާލި ޕްރޮޖެކްޓް ކޮމިއުނިޓީން، އެ ޕްރޮޖެކްޓްގެ ހަރަދުގެ ގޮތުގައި އެއްބަސްވެފައިވާ -/10425000 (އެއްމިލިއަން ހަތަރު ލައްކަ ފަންސަވީސް ހާސް) ރުފިޔާ ލިބިގަތް، އަދި އެ ފައިސާ އަނބުރާދީ ނިމުމުގެ އެންގުމުގައި ނިމުމުގެ ބިލްބާ އޮންނަ ނާޖޭ އެންޓަރ ޕްރައިސަސްގެ ނަމުގައި ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގައި ހުޅުވާފައިވާ ނަންބަރު 7715-117-071-001 އެކައުންޓަށް ޖަމާކުރުމަށްފަހު، އޭގެ ތެރެއިން -/810000 (އަށްލައްކަ ދިހަހާސް) ރުފިޔާ އަބްދުލް ނާޝިދުގެ ވެރިކަމުގައި ހިނގަމުންދާ ނަމޫނާ އިންޓަރނޭޝަނަލްގެ ނަމުގައި ހުޅުވާފައިވާ ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު 001-121330-7701 އެކައުންޓަށް އަދުން ޖަމާކުރެއްވިކަން މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ކްރިމިނަލް ކޯޓާއި ހައިކޯޓާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު BML/LEGAL/2009/1152 (16 ޖޫން 2009) ސިޓީންނާއި އަބްދުލް ނާޝިދު ސޮއިކޮށްފައިވާ ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު 000004 (08 މާރިޗު 2004) ޗެކާއި ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސްގެ ނަންބަރު 000010 ޗެކާއި އިތުރު އެހެނިހެން ލިޔުންތަކުންވެސް އެނގެން އޮންނައިރު، 15000 (ފަނަރަހާސް) ދިވެހި ރުފިޔާ ގަރުޟުން ކަމުގައި އެސްޓިމޭޓް ހުށަހަޅާފައިވާ ވަގުތު 04 ތަނެއްގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ނަންޖަހައި ސޮއިކޮށްފައިވާ ނަމޫނާ އިންޓަރނޭޝަނަލްގެ މުވައްޒަފުންނަށް، އަދި އެ ތަކެތީގެ ފޯމް ނަންބަރުގެ ގޮތުގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ބޭނުންކޮށްފައިވަނީ ނަމޫނާ އިންޓަރނޭޝަނަލްގެ ފޯމް ނަންބަރުތަކެއް މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ހުށަހެޅުނު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ދަށުން ލިޔުންތަކުން އެނގެން އޮތުމުން، މ.ނިޒާމުދީނު، އަބްދުލް ނާޝިދު މައްޗަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ކުރައްވާ ދަޢުވާއާ ގުޅިގެން ކޯޓު ސާބިތުވެފައިވާކަން ނުވަތަ ތުހުމަތުކުރެވޭ ކަމެއްގެ ތެރެއިން ސާބިތުނުވާތީ، އެ ދަޢުވާ ބިނާކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ތުހުމަތުކުރާ ކަށަވަރުކުރުމުގެ ކަންކަމާ ނުހުށަހެޅުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 569/Cr-C/2010 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމާއި އަދި އެ ޤަޟިއްޔާގައި ކުރެއްވި ޙުކުމަށް ތާއީދުކުރެއްވި ހައިކޯޓުގެ

ނަންބަރު 2012/HC-A/197 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙުކުމާއި މި ދެ ޙުކުމަކީވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ބާޠިލު ދެ ޙުކުމަކަށް ކަނޑައަޅައި، ނަމަވެސް އިންޖިނިއަރިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ޑައިރެކްޓަރ ޝަރީފް ޢަބްދުލްއަޒީޒު ހަވާލުކުރުމުގައި (މަކަރާއި ހީލަތް ހެދުމަށްޓަކައި) ބޭންކުން ކުރެވޭ ގޮތުގައި ވާ ޕްރޮޖެކްޓް ދެވިގެން ކުރެވޭ މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޖުކޭޝަން ޑެވަލޮޕްމަންޓް ޕްރޮޖެކްޓް ކަރަންޓާ 15000 (ފަނަރަހާސް) ޑޮލަރު ދިނީ އެ މިނިސްޓްރީއާ ޕްރޮޖެކްޓްކަރަންޓްފައިވާކަން ކުރެވޭ މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޖުކޭޝަން ޑެވަލޮޕްމަންޓުގެ ކަރަންޓް ޖުމްލަ ފެންވަރު ތިބެއިން މޫސާ ނަސީމް ކިޔާ މީހަކު ސޮއިކޮށް އެ މިނިސްޓްރީގެ ރަސްމީ ސިއްކަ ޖަހައިފައިވާ ނަންބަރު MG/HV/012/2004 (28 މާރިޗު 2004) ގެ ތާރީޚު ޕްރޮޖެކްޓަރު ލިޔުމުން އެދިގެން އޮންނަނީ، އެ 15000 (ފަނަރަހާސް) ޑޮލަރު ދަރަހަމުގެ އަގުން 1،425،000/- (އެއްމިލިއަން ހަތަރުލައްކަ ފަންސަވީސް ހާސް) ރުފިޔާ މ. ސިޔާދަތު، އަބްދުލް ނާޒިމްގެ އަތުން އަސްލާ ޑޮލަރު ދަރުބަރަން ނަގައިދިނުން ނިޒާމަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި، ނަމަވެސް އިންޖިނިއަރިންގ އެންޑް ޓްރޭޑިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ކުރިމަތިލުމުގައި ތަކެތި ބޭންކުން ކުރަން ކުރިއަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް އެޖުކޭޝަން ޑެވަލޮޕްމަންޓް އެސިސްޓެންސް ހަދައި އެ އެސިސްޓެންސް ކޮމިޝަނަރ ހީލަތް ހެދުމަށް 1،425،000/- (އެއްމިލިއަން ހަތަރުލައްކަ ފަންސަވީސްހާސް ރުފިޔާ) ރުފިޔާ ލިބިގަތުމަށްޓަކައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) ގެ 74 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެމަތިން މަކަރާއި ހީލަތް ހެދުމަށްޓަކައި އެ ކުންފުނީގެ ޤާނޫނީ ޝަޚްސިއްޔަތު ބޭނުންކުރުން ކަމަށާއި އަދި އެ ކަމުގެ ޒިންމާ ޝަރީޢަތުގައި އަދި ޤާނޫނީ ގޮތުން އުފުލަންޖެހޭނީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 10/96 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޤާނޫނު) ގެ 74 ވަނަ މާއްދާގައި ބުނެފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ ކުންފުނީގެ މުވައްޒަފުން ޖެހޭކަމަށް މ. ސިޔާދަތު، އަބްދުލް ނާޒިމް ކަމަށްވާތީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 131 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި 132 ވަނަ މާއްދާއާއި 143 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން

މ.ނިޔަދުރު، އަޙްމަދު ނާޝިދުގެ މައްސަލަ އިޖުތިހާދީ ޙައްޤުގާ ހިނދު، މި މާއްދާތަކުގެ ދަށުން އަޙްމަދު ނާޝިދުގެ މައްސަލަ ކަނޑައަޅަންޖެހޭ އިޖުރާއަތު، 25 (ފަންސަވީސް) އަހަރަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް އަރުވާލުން ނުވަތަ ޖަލަށްލުމުގެ އިޖުރާއަތުތަކަށްވުރެ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން މި ކަހަލަ އެއަށްވުރެ ބޮޑު އިޖުރާއަތު ކަނޑައެޅުން ތަންފީޒު ނުކުރަމުންދާއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާއަށް ޚިލާފުވާތީ، މިގޮތަށް ސަރަޙައްދުން 2015 ވަނަ އަހަރުގެ އޮގަސްޓް މަހުގެ 06 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން މ.ނިޔަދުރު، އަޙްމަދު ނާޝިދު 25 (ފަންސަވީސް) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކުރެވިފައި." މިފަދައިންނަށް މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ސަރުކާރުގެ މަޤާމަކަށް ހުށަހެޅުއްވި ފިޔަވަޅުތަކުން އެނގިގެން ދެވެއެވެ.

2- ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ރިވިއުކޮށްދިނުމަށް އެދި، ކ.މާލެ / މ.ނިޔަދުރު، އަޙްމަދު ނާޝިދުގެ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ އިލްތިމާސް ބަލައިގަތުމަށް ނުކުތާތަކުގެ ގޮތުގައި މައިގަނޑު 05 ނުކުތާއެއް އަޙްމަދު ނާޝިދުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މި ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހަޅައި އެކަށަނަގާ ބޭނުމެއް ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/197 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާކަން، ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެ މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފު ބަލައިގަތީ، ސަރުކާރުގެ ބާރުގައި އޮތް ނުފޫޒުގަދަ ފަރާތްތަކެއް، އަޙްމަދު ނާޝިދާމެދު އޮތް ޒާތީ ހިތްހަމަނުޖެހުމުގެ ސަބަބުން ކަމަށްވުމާއެކު ފަދަ ކަމެއްގެ މައްސަލަ ބަލަމުންދިޔަ އެ މައްސަލަ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ބަލައިގަތުމަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 13/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަލް ޤާނޫނު) ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރާ ޚިލާފުކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާއެވެ؛

(ށ) ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، އަޙްމަދު ނާޝިދުގެ މައްސަލަ ދައުވާކުރަން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން 4 މައްސަލައެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަމުންދާއިރު، އެ ހަމައެކަނި މައްސަލަތަކުން

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ހުރަހަގާޒުވައިފައިވާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ފަހަނައަޅައި ދިޔަ ފުރުސަތުދެއްވައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/197 ޤަޟިއްޔާ އުނަކަސި ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 12 ވަނަ މާއްދާ އާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެއް؛

(ނ) ތިންވަނަ ނުކުތާއަކީ، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ހިނގާފައިވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ނ) އާއި 50 ވަނަ މާއްދާ އާއި 51 ވަނަ މާއްދާ އާއި 56 ވަނަ މާއްދާއިން ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ޙައްޤުތައް އަބަދަށް ނާޖާއިޒުން ގެއްލި ގޮސްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެއް؛

(ރ) ހަތަރުވަނަ ނުކުތާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާގައި ބުނެވޭ ކޮށްފައިވާ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އެޕީލުން ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/197 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމުގައި އެ މައްސަލަ ނިންމުމަށް އެދުމުގެކަން "އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތަށް އެދޭ ފޯމް" ގެ 9 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/197 ޤަޟިއްޔާގައި ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމް ތާރީޚަކީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 569/Cr-C/2010 ޤަޟިއްޔާއިން ބައްލަވާފައިވާ މައްސަލަ އެ ކޯޓުން އަލުން ބެއްލެވުމަށް އަންގައި ދެއްވުމަށް" ގޮތަށް ކަމަށާއި، އެހެންނަމަވެސް، ސުޕްރީމް ކޯޓުން މި މައްސަލަ ބަލައި ނިންމާފައިވާ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދޭ ފޯމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތް ޚިލާފަށް މުއްދަތު ނާޖާއިޒު 25 އަހަރު ދުވަސް ޖަހަނުދަރުކުން، ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާތައް ނިމިގެން ދިޔައިރު، މުއްދަތު ނާޖާއިޒުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު ގެއްލިފައިވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެއް،

(ބ) ފަސްވަނަ ނުކުތާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ބިނާކޮށްފައިވަނީ މީގެ ކުރިން ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) އާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަވާޢިދާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅާ ނުކުތާތަކަށް އެނގެއެވެ.

3- މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދެ ފަރާތުން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދެއްކެވިފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔުންތަކާއި އަދި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްނުވާކަމަށް ބުނެ، ކ.މާލެ / މ.ނިއުދޫރު، އަޙްމަދު ނާޒިމްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅައިފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ވިސްނައި ބެލުމުގައި އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ކަމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-SJ/02 ކޯޓު އަމުރަށް ބެލުމުގައި އެ އަމުރުގައިވަނީ "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ އަދުލުގެ ނިޒާމު ހިނގަހިނގާ އޮތް ގޮތުގެމަތިން ހިނގުމަށް ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނަގަހައްޓަންޖެހޭ ޤާނޫނުގެ ޙުކުމް ނަގާހައްޓުމަށްޓަކައި ކޯޓުތަކުން ބަންދުކުރި ކަމަކާއިވާނީ، ޙާލަތުގައި ޝަރުޢީ ޙުކުމްތަކުގެ އަސާސްތައް ބަލައިގަނެ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ގެންދިއުމަށް ކުރިއަށް ކޯޓުތަކާއި ޖިނާއީ އިޖުރާއާތު ލާޒިމުކުރާ ކޯޓުތަކަށް ޤަވާޢިދުން ޙުކުމްކުރާ މައްސަލަތައް ބަލައިގަންނަމުން ގެންދިއުމަށާއި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމުން ވަކިކުރެވި އެއްފަހަރު ކުރުމުގެ ކުރިން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ކޯޓުތަކަށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަތައް އަސާސާ ގެންދިއުމާއި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހެޅި ޤާނޫނީ މައްސަލަތަކުގެ ކަރުދާސް ނުކުރެވޭގޮތަށް ފުރުޞަތުގެ ތެރޭގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމު ހުސްވުމުގައި އެކުލަވާ ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ތަޢާރަފްވެވުނު ނުވާނިސްބަތު، އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމު އެއްވެސް ޙާލަތެއްގައި ހުސްވެއްޖެނަމަ 30 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަކު ޢައްޔަންކުރުން ޤާނޫނުން ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް

ތާޢީދުކޮށްފައިވާތީ، ޤަސްދުކޮށް އެ މަޤާމަށް މިހާރު ޢައްޔަންކުރުމަށް ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އެންމެހައި

ފަރާތްތަކުގެ މައްޗަށް އަންގައި، އަދި ކްރިމިނަލް ކޯޓާއި ޖިނާއީ އިންޓެގްރިޓީ ޑިޕާޓްމަންޓާ އެހެނިހެން

ކޯޓުތަކަށް ހުށަހެޅި ހިނގަމުންދާ މައްސަލަތައް އެގޮތުގެމަތިން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ

ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ކްރިމިނަލް ކޯޓާއި ޖިނާއީ އިންޓެގްރިޓީ ޑިޕާޓްމަންޓާ އެހެނިހެން ކޯޓުތަކަށް ފޮނުވާއިރުން

ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ހުށަހެޅުމާއި ނުވި ހަމަޖެހިފައިވާ އުސޫލުތަކުގެ މަތިން ބަލައިގަނެ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް

އަންގައި އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ." މިފަދައިން ކަމާއި،

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-SJ/03 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު އެ

އަމުރުގައިވަނީ "ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖިނާއީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމު ހިނގަހިނގާއޮތް ގޮތުގެމަތިން ހިނގަހިނގާ

އަމާންކަމާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ދަށުން ނަގާހައްޓާ ޤާނޫނުގެ ބުނާ ނަގަހައްޓާފައިވާ ކަންތައްތަކުން

ބޭނުންތެރި ކަމަކަށްވާތީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓު ހުށަހެޅި މިހާރު ހިނގަމުންދާ މައްސަލަތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށާއި

ޖިނާއީ ޢަދުލުގެ ނިޒާމުގެ ތެރެއިން، ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ބަންދު ގެނެސްގެން ނެރޭ އަމުރުތަކާ ސަރުކާރު ކަންތައްތައް

ކުރިއަށްގޮސް އެއްފަދައިން ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް

ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް ބަލައިގަނެގެން ގެންދިއުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓަށް އަންގައި އަމުރުކޮށްފައިވެއެވެ." މިފަދައިން

ކަމާއި،

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-SJ/04 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު އެ

އަމުރުގައިވަނީ "ދައުލަތުގެ ނަމުގައި ޖިނާއީ ދައުވާތައް އުފުލުމާއި އަދި އުފުލި ދައުވާތަކާ ގުޅިގެން ކޯޓުތަކުގައި

ޖަވާބުދާރީވުމަށާއި، ޤާނޫނުތަކާ ޚިލާފު ޕްރޮސިކިއުޝަން އޮތޯރިޓީ ފަރުދުންނާއި މުޖުތަމަޢުގެ

ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރު މުޖުތަމަޢުގެ އަމަންއަމާންކަން ދެމެހެއްޓުމުގެ މަޤްސަދުގައި ޤާއިމުކުރެވޭ

އޮތޯރިޓީއަކަށްވާތީ، މުޖުތަމަޢުގެ ޙައްޤުތައް ނިގާހުބާނީގެ އެ މުޖުތަމަޢުގެ އަމަންއަމާންކަމަށް

ބޮޑުއަރާފަދަ އެއްވެސް ކަމެއް ދުސްތޫރީ ވެރިކަމުގެ ހިސާ ޑިމޮކްރަސީ މުޖުތަމަޢަށްވެސް ހުށަހަޅަމުންދާ

ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ވިއުގެ ހަމަޖެހުން ނެތުމާ އައި، ދިވެހި ދައުލަތް ދެމިއޮތުމާ ހިނދުކޮޅު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖެހޭނީ އަދުލުގެ ނިޒާމު ހުއްޓުމަކަށް ނައިސް ހިނގަހިނގާ އޮތް ގޮތުގެމަތިން ހިނގަހިނގާ އޮތުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޤާނޫނުގެ ވެރިކަން (RULE OF LAW) ނުގެއްލޭނޭގޮތަށް ދިވެހި ދައުލަތާއި ރައްޔިތުންގެ ރައްކާތެރިކަމަށް ހިމާޔަތްކޮށް ދެމެހެއްޓުމަށްޓަކައި ކޮންމެހެން ބޭނުންތެރިކަމެކެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކަށް ހާސިލުވެ ދައުލަތުގެ ނިޒާމުގައި ޖެހިފައި ދައުލަތާއި އުނދަގޫތަކާއި އަދި އެފަދަ ދައުލަތުގެ ޖަވާބުދާރީވުމަށްޓަކައި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ނުވަތަ އޭނާގެ ނައިބަކަށް ހުރި ފަރާތްތަކުން އެއްވެސް ފަރާތެއް ބައިވެރިކުރެވިފައިނުވާތީ، އެފަދަ އެއްވެސް ފަރާތެއްކަމުން، އެ ދެ ފަރާތް ނުވަތަ އެ ދެ ފަރާތްތަކުން ފަރާތަކާ ކުރިއަށްގެން ހަމަޖެހިފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ބަލަހައްޓާފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއް ބިރުވެރިކަން، ދިވެހި ދައުލަތުގެ ނިޒާމުގައި ޖެހިފައި ދައުލަތާ އުނދަގޫވާ އަދި އެފަދަ ދައުލަތުގެ ކުރިއެރުމުގެ ޤާނޫނީ ވާޖިބުން ދުރުވެދާނެތީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ވިއުގެ ހަމަޖެހުން ނެތުމާ އައި މިފަދަ ބާރުތަކުގައި ރާއްޖޭގެ ނިޒާމާއި އުސޫލުތަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އަމުރުތަކުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-SJ/02 ކޯޓު އަމުރާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-SJ/03 ކޯޓު އަމުރުގައި ކަނޑައެޅި ބަޔާންވެފައިވާ، ބާރުތަކުގެ ސަރުކާރު (STATE OF NECESSITY) މި މަބްދައުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއާއި އޭނާގެ ނައިބުގެ މަޤާމަށް މީހަކު އައްޔަންކުރުމުގައި އަދި މިވަގުތު ނެތްކަމުގައި ވިއުގެ ބާރުތައް ސަރުކާރާއި ކޮންސިޓިއުޝަނީ އެކު ދިމާވެ ގަވާއިދުތަކުގެ މަބްދައުގެ ދަށުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ޖާގައި ދައުލަތުގެ އުނދަގޫވާ އަދި އެފަދަ ދައުލަތުގެ ޖަވާބުދާރީވުމަށްޓަކައި ޖެހިފައި މަސްއޫލިއްޔަތު ބާރުތަކުގެ އިޝްތިހާރު ދިނުމަށް ކޯޓުތަކަށް ހާސިލުވެފައިވާ އަދި އެކަމާއި ގުޅިގެން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އިންތިޒާމު ކުރެންޖެހޭ އެންމެހައި ކަންތައްތައް އިންތިޒާމު ކުރުމަށްޓަކައި އިތުރު އެއްވެސް ދުރުކުރަށް ކުރިމަތި ކުރުމަކާ ނުލައި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-SJ/02 ކޯޓު އަމުރާއި އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން މަޖްލިހުގެ

މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރަމުން ގެންދިޔުމަށާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޢަދުލު އިންސާފު ޤާއިމުކުރުމުގެ ބާރުގެ އެންމެ އިސްތިޤްރާރުގެ ބައިތިއްބަމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ލިބިދޭ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުތަކުގެ ބެލެނިވެރިޔާގެ ބައިތިއްބަމުން ސުޕަވައިޒަރީ ޖުރިސްޑިކްޝަނާއި އޮރިޖިނަލް ޖުރިސްޑިކްޝަނާއި ދައުރުގެ ކަމާބެހޭ އެންމެހައި ފަރާތްތަކަށް އަންގައި އަމުރުކޮށްދެއްވުމެވެ." މިފަދައިންކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ހ) ދެވަނަ ކަމަކީ: ކޮންމެ މިނިވަންކަމާއި އުޞޫލެއްގެ ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ މަސްލަހަތު ހިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި ޤާނޫނުން ލިބިދީފައިވާ ޢަދުލުވެރިކަމާއި އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ޙައްޤަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޔަޤީންކޮށްދީފައިވާ އެންމެހައި ދައުލަތުގެ ދުސްތޫރީތަކާއި، ކަމާބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ދުސްތޫރީ އަދި އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި، އެ ޙައްޤުތައް ވާޖިބުވެފައިވާ ކަމަށްވާ ކޯޓުން ކުރާ ތަރުތީބުކުރުމުގެ ޒިންމާދާރުން ކަމާއި، އެފަދަ ޒިންމާދާރު ހަމަޖެހުން ޓްރައިބިއުނަލްތަކުގައި ޝަރުޢީ ނިޔާވުމުގެ ބާރުތަކުގައި، ހުކުމުކުރުންނާއި ދައުލަތުގެ ހިމާޔަތް ފުރިހަމަކަމާއެކު ލިބިގެންވާ އިންސާފުވެރި އިޖުރާއީ ބައްޓަމެއް ކަމާއި، އަދި އެ ބައްޓަމުގެ ދަށުން ރަނގަޅަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ތަރުތީބުން ނުވަތަ ތަފާތު ވިސްނުމުގެ މުޢާމަލާތުގެ ޝަރުތުތަކާއި މަޢުލޫމާތު ޝާއިޢުކުރުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 56 ވަނަ މާއްދާގެ ސަރަޙައްދުގައި "ޖިނާއީ މައްސަލައިގައި މަދަނީ މައްސަލައިގައި އިއްވާ ޙުކުމަކާއި ނުވަތަ ކޯޓުގެ އަމުރަކާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ޙައްޤު، މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ"، މިފަދައިން ބަޔާންކޮށް އެވަނީ މަބްދައު ކަނޑައަޅާފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަ ކަމެވެ.

(ނ) ތިންވަނަ ކަމަކީ: ކޮންމެ ބައްޓަމެއްގެ އިންޓިގްރިޓީއަށް އޮންނަންވާނީ ޤާނޫނުން ކަނޑައަޅާ ޝަރުޢީ ބާރުގެ ދަށުގައި ކަމާއި، ކޯޓުތަކާއި ޓްރައިބިއުނަލްތަކާއި ހުކުމުތަކާއި ނުވަތަ އަމުރުތަކާއި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ބައްޓަމެއް ދިނުމާ އެކުލަވައިލެވިފައިވާ ޖުޑިޝަލްތަކުގައި މަދަނީ

ގޮތުންނާއި، އިޖުތިމާޢީ ގޮތުންނާ އަދި ވަޒީފާގެ ގޮތުން ފައިދާކުރުވިފައިވާ ޙައްޤުވެރިކަމާއި، މިގޮތުން ވަޒީފާގެ ގޮތުން އެ ޙައްޤު ބޭނުންކުރުވުމަށް ދަތި މަގުބަންދުގެ ޙާލަތު އިއްވާ ދުވަހުން ފެށިގެން ވަކި މުއްދަތަކަށް ހުއްޓުވާ ހަމައަށްކަމާއި، ވަޒީފާގެ ގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ނިޒާމުގައި ފައިދާކުރުވޭ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙުދޫދާ ތަޢާރުޟުވާކަން އެނގެން އޮންނައިރު، މައްސަލައަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހަރަކާތްތަކުގެ މުއްދަތު ކަނޑައެޅުމުގައި ތަފާތު ދައުލަތްތަކުގެ ޤާނޫނުހަދާ ބަރުލަމާނުތަކުން ޢަމަލުކުރާ ގޮތަށް ބަލާއިރު ދިރާސާކޮށްލުމުގައި، ދި ކަމެއްގެ ޙުދޫދުގައި ވަޒަންކުރުން ކަމާއި؛ އެގޮތުން ފުރަތަމަ ކަމަކީ ވަސީލަތްތަކަށް އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ކޯޓުތަކުގައި ބެލެވޭ މައްސަލަތަކެއް ނިމި މަސްލަޙަތުތަކުގެ ބައްޓަމުތަކަށް ފާގަތިކަމާއި އިސްތިޤުރާރުކަން ޔަޤީންކުރުމުގެ ސަރުކާރުތަކުގެ ބާރާއި، އަދި ދެވަނަ ކަމަކީ ހުކުމްކުރެވޭ ފަރާތްތަކާއި ކޯޓުތަކުގެ ހުކުމްތަކުގެ ފުރުޞަތު ނިމުމުގެ ހުއްޓުވުމުގައި އަލުގައިން ދިރާސާ ބައްޓަންކުރެއް ހުކުމްތަކާއި، މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ވަޒީފާއަދާކުރުމުގެ (Facts) ހިތުމުގައި އަލުގައިން ޤާނޫނު ހުކުމްތަކާއި، ތަސްދީޤުކުރުމުގައި، ކުރަމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ފުރުސަތުދިނުމުގެ ގޮތުން ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުގެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފަށް ކޯޓުގެ ކުރިމަތީގައި ހުށަހަޅާފައި ހުރިން ބެލުމުގެ ފުރުސަތު ހުކުމްނުކުރެވި ހުރުމުގެ ސަރަޙައްދުތަކުން ކަމާއި، މި ދެ ކަމުގެ ތެރޭގައި ވަޒަންކުރުން ތަފާތު ދައުލަތްތަކުގެ ޤާނޫނުތަކުގެ ނިޒާމުތަކުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުން ހުރަހެއްގެ މުއްދަތު ކަނޑައަޅާފައިވާ ނިސްބަތުން ކުރުކޮށްކަމާ، އަދި އިސްތިއުނާފުކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން އެކަން ޤާނޫނުގައި އެކަށައަޅުއްވާ ކަނޑައަޅާ އެންމެހާ ބޭރުތަކުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުން ހުރަހަކާޒުމުގެ މުއްދަތެއް ދިފާޢުތަކުގެ ޤާނޫނީ ނިޒާމުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުން ހުރަހަޅުއްވުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ބޭނުމަށް މުއްދަތުކަމާއި، އެ ބޭނުމަށް މުއްދަތު ތަފާތު ދައުލަތްތަކުގެ ދިފާޢުތަކުގެ ޤާނޫނީ ނިޒާމުގައި އެކަށީ ނުކުރާކަމާއި، ތަފާތު ދައުލަތްތަކުގެ ޤާނޫނީ ނިޒާމުގައި އަދާލުގެ ޙާލަތުތަކުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ދިފާ މުއްދަތު ކުރުކޮށްފައި، ވަޒީ ޢަމަލުކުރަ ނިސްބަތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ދިފާ މުއްދަތު ކުރުކަމާ އަދި ބައެއް ޤާނޫނީ ނިޒާމުތަކުގައި ބާރުގެ ފުރުސަތުގެ

އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމަށް ދެވޭ މުއްދަތަށްފަހު ދެއްވަތަށް އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅުމަށް ދެވޭ މުއްދަތު ދިގުކަމާ މިކަންކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން މިގޮތަކީ ނިމުގުރާ ބަހާ އަޙްކާމުތަކާއި ނިސްބަތުން ކަމެއްވެސް ބަލާނުކުރެވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވޭކަމެވެ.

(ނ) ހަތަރުވަނަ ކަމަކީ: ހައިކޯޓުގެ ޝަރުޢުގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތަކީ ބަލާއިރު، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ވުޖޫދަށް އައުމުގެ ކުރިން ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މައްސަލައެއް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނެވެން ހުރީ ޓެކްނިކަލް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ގަވާއިދުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް ކަމާ، އެ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނަނީ "މި ގަވާއިދުގެ 39 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއްނަމަ އެ ނިންމުމެއް ނިންމާތާ 60 (ފަސްދޮޅަސް ދުވަސް)" މީގަދައިން ކަމާ، ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/197 ގަޟިއްޔާ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިން އައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ކަމާއި، އެ މާއްދާގައި ބުނަނީ، "ހައިކޯޓުން ނިންމާ މައްސަލައެއް މި ޤާނޫނުގެ 12 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ސުޕްރީމް ކޯޓަށް އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހަޅަންވާނީ ހައިކޯޓުން އެ މައްސަލައެއްގެ ޙުކުމްކުރި ދުވަހުން ފެށިގެން 90 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި" ކަމަށްކަން، އެ މާއްދާގެ ސިޔާޤު ނައްސާއް ބަލާލުމުން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ރ) ފަސްވަނަ ކަމަކީ: ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި އިއްވާ ޙުކުމްތަކާއި ނޫނު ކޯޓުގެ އަމުރުތައް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤަކީ ޤާނޫނީ އަދި ޝަރުޢީ ޙައްޤެއްކަމުގައި ވިޔަސް، އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު ޝަރުޢީ ގޮތުން ލިބިގެންވާ ފަރާތަށް ނުވަތަ ފަރާތްތަކަށް ޤާނޫނުގައި އެ ޙައްޤު ބޭނުންކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ސަރަޙައްދުތަކާއި އިޖުރާއާތުތައް ފަހަނައަޅައިގައި ނުރުވޭނެކަމާއި، އެއްނަކަމުން ޤާނޫނުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތު ފަހަނައަޅައިގައި ދިއުމުން އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު ގެއްލިގެންނުވާކަމާއި، އެ މުއްދަތު ފަހަނައަޅައިގެން ފަހުން

އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅި މައްސަލައިގައި އިޖާރާއި ގުޅުން ބަލައި ނުގަތުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ ހުށަހެޅުމަކާނުލައިވެސް އިސްތިއުނާފީ ކޯޓުން ހުކުމްކުރުމުން ކަމުއްކަމާއި، އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމުން ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ އަސާސަކީ ނުވަތަ ނޮޓިޖާއަކީ އެ މައްސަލައެއް އިސްތިއުނާފުކުރަން ޖެހޭ ކޯޓަށްވުރެ ދަށު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުގެ ޙުކުމަކުން ފައިސާކުރުވަނިވި ބާކީވެސް ދެކެވިފައި)، އެ ޙުކުމް ނިޔާއި ޙުކުމަކަން ވުޖޫދު ދީއުނުކަން ތަފާތު ޖުރިސްޕްރޫޑެންސްތަކުގެ މަރުޙަލާ އަދި ޒަމާނީ އިޖްރާއަތުތަކުގައި ރަމްޒުކުރާ ޢާއްމު އުސޫލުތަކަކީ ބޭނުންކުރެވެން އޮތް އުސޫލެއް، އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމުން ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ހުށަހެޅުން ސަބަބަކީ، ޤަވާޢިދު ބާރު ނުފޯރާފަދަ ޙާދިސާއެއް ނުވަތަ ޢާންމުކޮށް ދަންނަ ނަމުގައި ޙާލަތެއް (force majeure /cas fortut) ނުވަތަ އެ ހާލަތުގެ ސަބަބުން އެޖެހުނު ގޮތުން ދެކެވިދާނޭ ސަބަބަކުން، އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ހުށަހެޅުމަކީ މުސްތަޙީލު ކަމެއްކަމުގައިވާނަމަ ނުވަތަ އެކަން ހުށަހެޅުން އަދި ފުރުސަތުއިތުރުކުރުމުގެ ބޭނުމާއި ގުޅޭގޮތުން ތަރައްޤީކުރުމަށް ޙާއްސަ ކަމެއްކަމުގައިވާނަމަ، މިފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތު ފާއިތުވުމަށް ފަހުންވެސް އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުސަތުދިނުމަކީ ތަފާތު ޤާނޫނީ ނިޒާމުތަކުގެ އިޖްރާއާތުގެ ޤާނޫނުތަކުގައި ބައްލަވައިގެންނަވާ އުސޫލުތަކުގައިވާ ކަމެއް، އަދި އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގެ ޤަވާޢިދުތަކުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ގަވާއިދުގެ 40 ވަނަ މާއްދާގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވެސް މި އުސޫލު ޤާއިމުވެފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަ ކަމެވެ.

(ޅ) ހަވަނަ ކަމަކީ: ޤާނޫނުގައި އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތު ޢާއްމު އުސޫލުތަކުގެ ގޮތުން ފާއިތުވިޔަސް ފާއިތުވަމުން މަޝްރަޢުގެ ކޯޓުން ހުކުމްކުރުމާއި ތިޔާ ފާއިތުވުން ފާއިތުވިނަމަވެސް، ބައެއް ޤަވާޢިދު ބާރު ނުފޯރާފަދަ ޙާދިސާތަކުގައި އަދި ޙާލަތުގައި ހުކުމްކުރުމާއި ހިސާބުން އިސްލާމީދީން ޙާލަތްތަކުގައި އެ މުއްދަތު ފާއިތުވުމަށް ފަހުން އެ ހުކުމް ކުރިއަށްނުދާނެ އަދި ގަވާއިދުން ފާއިތުވިނަމަވެސް، އިސްތިއުނާފުކުރުމުން ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ދިމާވާ ސަބަބުތައް ބަލަން ދެކޮޅަށް އިސްލާމީ އިސްތިއުނާފުކުރުމުން އޮންނަ

މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ނުގެނާކަށް އެދިގެން އަންނަނިވި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި، "ސުޕްރީމް ކޯޓަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއް ހުށަހަޅަންޖެހޭނީ މުއްދަތު ގުނާނީ ހައިކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމި ދުވަހާއި މުއްދަތު ހަމަވާ ދުވަހާ އެ ދެދުވަސް އަދި ސަރުކާރު ބަންދު ދުވަސްތައް ނުހިމެނޭ ގޮތަށް" ކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަމެވެ.

(ށ) ހަތްވަނަ ކަމަކީ: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ފަސިއްތާގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ރިވިއުކޮށް ދިނުން އެދި މ. ނިއުހަދުރު / މާލެ، އަބްދުލު ނާޞިރުގެ ފަރާތުން އެ ފަސިއްތާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ގޮތުން ހުށަހެޅި ސަބަބުތަކުގެ ތެރޭގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/197 ފަސިއްތާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވަނީ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވި އެއް ދުވަހެއް ފާއިތުވި ފަހުން، އަދި މަޤްބޫލު އުޒުރެއް ބަޔާންކުރުމަކާވެސް ނުލައިކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއަށް ބެލުމުން، ބަޔާންކުރެވުނު ހައިކޯޓުގެ ފަސިއްތާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު 23 ޖޫން 2014 އަށް ހަމަވެފައިވާ ކަމަށާއި، 13 ފެބްރުވަރީ 2014 ގައި ހައިކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމިއިރުވެސް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއާ ނުތިބިކަމަށާއި، އޭގެފަހުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އަށްއަން ކުރެވިފައިވަނީ 22 ޖުލައި 2014 ގައި ކަމަށާއި، މި މައްސަލައަކީ ރިވިއުއަކަށް އެދި ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައަކަށްވާތީ، އޭރު ހިނގައިދިޔަ ކަންކަމަށް އޭރު ރިޢާޔަތްކުރި ކަމުގައި ވިޔަސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/197 ފަސިއްތާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު 23 ޖޫން 2014 އަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއާއި އަދި ގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއާއިވެސް ދަންނަވާލެއްގައި ހަމަވެފައި ވިސްނަވާފަސް އޭގެ އެއް މަސް ދުވަސް ފަހުން 22 ޖުލައި 2014 ގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ބަޔާންކުރުމުން އެންމެ ފުރަތަމަ އެޕްލިކޭޝަނާއި މުއްދަތު ފަހަނައަޅައިދިޔަ އިސްތިއުނާފުވެސް ހުށަހެޅުނުކަމަށާއި، އެފަދަ އިސްތިއުނާފަކީ މައްސަލަކަށް ޤާނޫނީގޮތުން ޖަދަލުކުރުމުން ކަމަށާއި، އެގޮތުން

ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ޢައްޔަނުކުރި ތާރީޚުގައިވާ 22 ޖުލައި 2014 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން މި މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހުށަހެޅުއްވުން އެދި ހުށަހެޅި ޕޮއިންޓުތަކަށް ޢައްޔަނުކުރަންވާ 03 ސެޕްޓެންބަރު 2014 ވަނަ ދުވަހާ ދެމެދު، ހަރަފުވައިވާ މުއްދަތަކީ، މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގައި އެކަށީގެންވާ މުއްދަތަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތެއްކަމަށް ފެންނަކަމަށް ދައުލަތުންވެސް ފާހަގަކޮށްދެއްވާފައި، އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ބަލާއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/197 ފައިސަލާ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގެ ހުއްދަދިނީ، އެ ފައިސަލާގެ އިސްތިއުނާފު ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ފައިސަލާއިން ބަލައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަކުން ބަދަލު ގެނައުން ޖާއިޒުކަން މި މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް ފާހަގަ ކުރެވިފައިވާކަމެވެ.

ޙުކުމް:

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންވެދިޔަ ކަންތައްތަކާއި އެގޮތުގެމަތިން ހުކުމާއެކު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ފައިސަލާގައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް މުރާޖަޢާކޮށް ދިނުން އެދި މ.ނިއުދުރު / މާލެ، އަބްދުލް ނާޒިމްގެ ފަރާތުން އެ ފައިސަލާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިލްތިމާސްކުރުމުން ހުށަހެޅި އިޢުތިރާޟް ނުކުތާއާ ގުޅިގެން އަބްދުލް ނާޒިމްގެ ފަރާތުންނާއި ދައުލަތުން ދެއްކެވި ވާހަކަތަކަށް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ގޮތުން ވިސްނައި ބެލިއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/197 ފައިސަލާ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގެ ހުއްދަދިނީ، އެ ފައިސަލާގެ އިސްތިއުނާފު ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ފައިސަލާއިން ބަލައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމަކުން ބަދަލުގެނަންނަންޖެހޭ ކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންނަށް އިއްތިފާޤުވުމުން ހިނދު،

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ހުކުމް ބާތިލުކޮށް

މި މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާގުން ހުކުމް ކޮށްފީމެވެ.

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓު | ތީމުގެ | އޯކިޑްމަގު | މާލެ | ދިވެހިރާއްޖެ
Supreme Court of the Maldives | Theemuge | Orchid Magu | Male' | Republic of Maldives
Tel: + 960 3009990 :ފޯނު | Fax: + 960 3008554 :ފެކްސް | URL: www.supremecourt.gov.mv :ވެބްސައިޓް